

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

Főszerkesztő

Ladányi Mihály

Társzerkesztők

Osváth József és Stunda István

Felelős szerkesztő:

Kiss Géza

TARTALOM :

Kiss Géza: Pataki deák. — Györék
József: Ikarusz. (vers). — Osváth
József: Endre szerelmei vall. — Kiss
Géza: Szerelem erdején (vers). —
Egy öreg diák: Ami az emlékiratból
kimaradt. — A sárospataki főiskola
aranykönyve. — Miért kell áthelyezni
a theológiát? — Kiss Géza: A kékesdi
tündér. — Dr. Gulyás József: Az
ifjúsági énekhar kótatárai. — Köny-
vekről. — Egyleti élet. — Hírek. —
Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Megjelenik július és
augusztus kivételé-
vel havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 4 kor.

XXXII. évfolyam.

7—8. szám.

1916 márc.—ápr.

Legrégibb

és leghirnevesebb vendéglő Sárospataktól a

Feldmesser Herman

a mai modern igényeket teljesen kielégítő

vendéglője!

Izléses vendéghelyiség, kitűnő magyar konyha, jó bor, valódi kőbányai sör, kényelmes szállodai szobák kaphatók.

A legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálás.

Alapítva 1810-ben.

Haltenberger Béla

KASSA.

A gyár teljes üzemen van. — Ruhás gallértisztítás a legszebb kivitelben. Gyász esetben ruhák festése feketére — soron kívül. —

Postacím: HALTENBERGER RUHAFESTŐGYÁR : KASSA.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógyár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan és az árai jutányosak. Képviséli Sárospatakon az

iff. DANCZIGER JÓZSEF cég

Ugentisztelt Uraim!

Szives figyelmöket arra hívom fel, hogy

áruházamban

mindennemű uridivat cikkek a lehető legdusabb választékban kaphatók. Kérem szives bevásárlásaiknak minél előbb való eszközzésére. Magamat szives pártfogásukba ajánlva, vagyok kitűnő tisztelettel

Deütsch Hermann

Sárospataki
Ifjúsági Közlöny

XXXII. évfolyam. 7—8. szám. 1916 márc.—ápr.

Főszerkesztő:
Ladányi Mihály

Társszerkesztők:
Osváth József és Stunda István

Felelős szerkesztő:
Kiss Géza

PATAKI DEÁK.

— Válaszul KRUDY GYULÁ-nak. —

A „Magyarország“ folyó hó 24.iki számában Krudy Gyula egy gyönyörű cikket ír *Pataki deák* címen arról, hogy a pataki főiskolát nem kell elhelyezni Patakról. Mondom: gyönyörű cikk. Ott rezeg minden során az a féltő szeretet, mellyel Krudy ragaszkodik a nemzeti mult minden drága hagyományához. Benne búsong hangjában mindaz a lírai lágység, mely oly szívhez simulóvá finomítja Krudy stílusát, mintha messzi harangszót ringatna felénk az őszalkonyi szellő . . . Csakhogy nem a multak ez andalító muzsikáját kell hallgatnunk, hanem a jelen tette serkentő indulóját és a jövő fejlődésre hívó zenéjét. Nagyot fordult velünk a világ, Krudy Gyula Uram! Szeretünk mi itt mindent, ami nagy elődeink dicsőségére emlékeztet, hiszen egyik-másikunk, mint szerénymagam is, tizenkét esztendő, eddigi életünk nagyobbik felét töltöttük itt, hát hogyan szeretnénk ennek az istenáldott Almamáternek minden javát baját, hiszen ő nevelt fel, hozzá tapad ifjúságunk minden szép emléke. És éppen ezért, mert oly hálás ragaszkodással szeretjük, ezért nem akarjuk, hogy hanyatlóra váljék sorsa, éppen azért, mert azt szeretnénk, hogy legyen oly áldásosan virágzó mint hájdan, — azért akarjuk, hogy vigyék el innen az akadémiáját úgy a jogot, mint a theológiát.

Elszállt már a multak dicsőséges ideje és Sárospatak felett megnehezült az élet! Nincs már meg a tógánk, Krudy Gyula Uram, ami úgy volt kedves, ha elrongyolódott a szuplikálásban (telt rá folt a begyült keresményből). Haj! nincs már megrakva a pataki vár Verestornya Rákóczy-kincsekkel, hogy a kalapunkat arany-ezüsttel hordhatná tele a csókamadarunk. A vándorbot sincs most a kezünkbe, de ha soká így tart, előkereshetjük újra, mehetünk koldulni az iskolánkra, híveket toborozni az akadémiánkra. Nincsenek már itt a fejedelmi patrónusok, akiknek szíve, kincsháza, élettára sohse volt bezárva, ha a kollégium szükségét látott; a hegyaljai gazdag szüretnek vígságának is rég véget vetett a filokszerá pusztítás, nem csoda, ha kevesebb a jóltevők. Várhatjuk-e, hogy javulni fog a helyzet, mikor a Bodrog-széli zsiros földekről évről évre alig akar lehúzódni a víz. Méltóztassék csak lefáradni hozzánk, Krudy Gyula Uram és meggyőződni arról, amit mondok. Most a háborús nélkülözések idején, mikor az adakozások elégtelensége folytán keserűen tapasztaljuk a konviktusban azt az új fizikai törvényt, hogy a testeket — kenyérről lévén szó — nem csak a hideg húzza össze, hanem az enyhébb hőmérséklet is, a hatóság a diákoktól megtagadja a kenyérjegyet. (Nem hinném, hogy máshol is így van.) Mit jelent ez? Ugy-e bár azt, hogy szegény a város. Esetleg azt, hogy terhére van a sok diák, akit nem is vesz ember számba. Hiszen ha gazdag volna, akkor már régen gondoskodott volna villanyvilágításról; hát lehet számottevő fejlődést, az előre haladottabb városokkal való versenyképességet várni attól a Sárospatak-tól, amelynek az Ur 1916. esztendejében még nincs villanyvilágítása? Nem panasz akar ez lenni, de világos bizonyíték, hogy az ilyen város nem juthat oly kedvező helyzetbe, hogy az egyetemi városokkal lépést tartson, hogy a vidékiekre vonzóerőt gyakoroljon és felső iskoláit az elsenyedéstől megmentse. Minek is jönne a pataki akadémiára más helyen nevelkedett ifjú, hiszen, ha jogász, nincs módjában praktizálni, ha theologus, nincs tere gyakorlati képzettség szerzésére. Ez a háború keserű leckét nyújtott nekünk erre nézve. Más theológiák (Budapest, Debreczen, Eperjes és a más felekezeti papneveldek) ifjúságának alkalma nyílt megbecsülhetetlen tapasztalatokat szerezni annak a városnak hadi kórházaiban, amelyekben egyuttal theologiai tanulmá-

nyait is végzi. Nekünk, a híres pataki tógátusok elárvult ivadékainak ez sem adatott meg. Hiába vannak kiváló professzoraink, ha nincs meg a lelkészneveléshez szinte elengedhetetlen internátus, mely amellett, hogy az ifjúság együttélése által egységesebbé teszi a közszellemet, pezsgőbbé a munkakedvet; még az ingyenes ellátást is nagy mértékben lehetővé teszi. De ha amellett, hogy a méltó szórakozásokat nem találja itt meg az ifjú, hiába keresi a városban az otthonosságot, akkor ne csodálkozzunk, hogy nemcsak mások nem jönnek, de még az ittlévők is elkíváncsoznak.

Azok az indokok, amelyek az akadémia Miskolcra költözését támogatják, bőven el vannak mondva rektorprofesszorunk remekbe készült emlékiratában, még inkább Borsod vármegye bőkezű fővárosának anyagi alapokra fektetett áldozatkészségében.

Igaz, Krudy Gyula Uram, hogy az angolok nem helyezték át az oxfordi egyetemet gazdagabb városba, de talán — éppen ezekben az időkben — nyomósabb a német protestánsok példája, azok pedig megértve a kor szavát, nem átallották Halléba vinni át azt az egyetemet, melyet Martin Luther tett örök időkre emlékezetessé. Krudy Gyula Uram, ön jó magyar ember, melyiknek ad hát igazat: az angolnak, vagy a Vilmos nemzetének?

És mi is jó magyarok vagyunk — Isten látja lelkünket — mint ahogy diáktestvéreink magukkal viszik a Rákóczyak, Kossuthék szellemét a világháború harctereire, mi is magunkkal visszük azt, bárhová menjünk is. Miskolcra, amelynek Avasán 1906-ban messze földre látszó lánggal lobogott a visszatért Rákóczyanak gyújtott máglya, melynek Erzsébet-terén nem engedi meglankadni a nemzeti öntudatot a Kossuth felemelt érc-jobbjá, mondom, Miskolcra nem is igen kell vinni az ősök dicső szellemét, anélkül is ott lebeg az! Éppen azért engedje Isten, hogy a reformáció négy százados emlékünnepe a pataki tógátusok utódai a miskolczi akadémian, mint a magyar kálvinistaság új bátyjában zenghesék az Erős várunkat és az Isten áldd meg a magyart!

Ámen.

A pataki diákok nevében:

Kiss Géza,
felelős szerkesztő.

IKARUSZ.

*Az álom csalva csalt,
Repített, vont a vágy
És csábított a kékség.
— Ó, mennyi bús merészség
Várt bennem diadalt! . . .*

*Szárnyam már fent repült.
Kitágult már a tér.
Alattam forrt a tenger,
Ölelő szerelemmel
A hír már rám derült.*

*De rám tüzelt a nap,
Eröm is lankadott.
Fogyott a büszke készség.
— Igy jár minden merészség,
Ha koldus és ha rab.*

*Szárnyamra por tapadt,
Visszakivánt a föld,
Leestem. Kimerültem.
— De legalább repültem
A szabad ég alatt!!!*

Györék József,
ref. lelkész.

ENDRE SZERELMET VALL.

Irta: OSVÁTH JÓZSEF.

Csütörtök délután volt. Az iskolaóra épen a félhatot ütötte, amikor Endre befejezte a nyolcasból sodrott cigarettán az utolsó simítást, rágyújtott és isteni kéjjel szíva, végig dőlt a „diákdívány“ on. Ödön, a kamarás az ágya szélén ült, lehajtott fővel gondolkozott valami nagy és bölcs probléma megoldásán. Ilyenkor már a legvadabb magoló sem tanul, ha eddig el nem végezte, megmarad vacsora utánra. Endre felvette a kis princesásos skatulát, amiben a nyolcas szégyenkezett és odanyújtotta Ödönnek.

— Uzsonnázzunk, pajtás!

Ödönnek felcsillant a szeme, fanyar mosolyra húzódott a szája egy pillanatra, aztán elvette a dobozt. Csütörtök délután volt fél hatkor. Uram Isten! délben betegétel: gríz és most még csak félhat. Hát az állapotok nem voltak rózsásak. Az átkozott *Kitchner* politikája tökéletes diadalt aratott fölöttük. Igaz ugyan, hogy rossz nyelvek azt mondják, hogy ilyen esetben a jobb jövőbe vetett reménység nagyon jó szolgálatokat tesz, mások a szerelmes lelkiállapotot ajánlják hatásos csillapító szerül, de a mi két barátunk most a nikotintól várta az üdvösséget. Ödön is szakértelemmel füstölt, csodálatos karikákat fújva, tűnődött az élet furcsaságain.

— Te! — szólt Endrének — így már nem mehet tovább. Holnap biztosan megjön a pénzem.

— Honnat tudod?

— Meg kell jönni. Te, csak egy koronánk volna!

— Mit csinálnál vele?

Ödön nem tartotta feleletre méltónak a kérdést, nagyot fújt a cigarettából. Belátta, hogy nem sok alapja van az ilyen fajta eszmecsérének, megadta magát a sorsnak. Érdekes két fiú volt. A hatodikat gyötörték mind a ketten, szög-ről-végről rokonok is voltak, csendesesen megfértek egymással, ámbár mindkettő egészen más természetű volt. Endre eleven gyakorlati érzékű, Ödön csendes, inkább ábrándozó volt. Együtt kísérték Aeneást tekervényes útjain, együtt nem lelték a logaritmusokat és együtt várták ebéd után a vacsorát. Egy idő óta azonban változás történt. A nemes összhangot megzavarta valami.

Még decemberben történt a homonnai meneküléskor, amikor az utcán a menekülők végnélküli sora húzódott végig, az udvarban megtelepedett egy lemergi zsidó familia. Este jöttek és az alkonyatban gyanusan feketedett a sok mindennel megrakott szekér, amiből gyerek, asszony, ember bontakozott ki. A napvilágnál lassankint megismerték a familiát. A nagy, lompos zsidóasszonyon nem sok látnivaló volt, sem az öreg kaftános metszőn, de mikor az ajtóban meglibbent egy kis kék szoknya, a két fiúban mindjárt felébredt az érdeklődés. Leány van az udvarban! Az érdeklődő inkább Endre volt, mert Ödönnek a nőkhöz való viszonya most nagyon ingatag alapon állott. Mert bár nem volt jóképű leány, aki után ne sóhajtozott volna egy pár hétig és amint mondják, kettő-három mindig elő volt jegyezve nála, de mióta a legújabb ideálja helyett a kapúfélfát csókolta meg, azóta az „Ember tragédiá“-ját tanulmányozta búskomor lélekkel.

Így ment a dolog egy pár hétig. Az első eredmény az volt, hogy a cipőtisztítás óriási lendületet vett. Endre már javába kurizált a kis zsidó lánynak, szótárral kezében kínozta a németet, megbánta minden sovínizmusát, amit eddig a német iránt érzett. Hogy a der, die, das-t „összekompromittálta“ néha, az nem olyan nagy baj, mert némi taglejtésen segítve a dolgon, egészen szépen haladt előre. Verőfényes mosolyokat váltott a kis zsidólánnyal, akinek ilyenkor észcsavarintólag simult nevetésre a szája. Különben Berta, Bertuska névre hallgatott és a gesztenyeszínű haja hamis huncutkákból lebbent meg a homlokán s Endre váltig fogadkozott, hogy az egész női mithológia minden bája Bertában összpontosult.

És Ödön?! Nem azért volt hatodikos, hogy ne mozdult volna meg benne valami. Eleinte arisztokratikus fölnemzéssel viselkedett, de lassan-lassan ő is egyre érdekesebbnek látta a kis lányt. Esténként, mikor Endre lírai előadásokat tartott, irigység lopakodott a szívébe a kamarása iránt, aki egész gyanútlanul mesélte a részleteket, de aztán mégis megnyugodott, legfeljebb gúnyos mosollyal kísérte a beszédet és nagyokat fújt a nyolcasból.

Kint az udvaron mendurok golyóztak. Most a háromhat járta, mert a bige veszedelmes az ablakra. Kiabálva, veszedkedve ment a játék, mintha valami élet-halál küzdelem folyna. A Pista gyerek vadkacsa hangon dalolta torkaszakadtából :

„Az indeksem fekete
Dogmajegy még nincs benne . . .“

— Takarodtok innen! — szólt ki Endre az ablakon, de aztán a nóta végét ő is együtt dúdolta a kapun kifelé bandukoló Pistával.

„Ugy-e, hogy megcsókolna?“

- Ki? Berta? — szólt Ödön.
- Persze . . .
- Fenét?! Már annyira vagytok?
- Hát még egészen nem, de biztosan . . .
- És szeret?
- Feltétlen!
- Aztán már megcsókol?
- Még nem, de . . .
- No majd hiszem!

— Barátom — szólt Endre a fensőbbség hangján — tudni kell ahoz. Nem lehet azt csak úgy, ahogy te gondold, csak úgy egyszerre. Érteni kell a nőkhöz. Kellő pillanatban biztos fellépés és akkor rendben van!

Szürke füstfelhők gomolyogtak a szobában. Egymásba kavarodva csodás alakok rajzolódtak, aztán elsímult minden egy vastag, síma felhőben. Óh felséges cigaretta! Mennyi édes reménység, vágy, fiatal szíveknek sok tervezgetése simul bele abba a kékesszürke felhőbe. Szerelmeseknek nagyon ajánlom a dohányzást, mert különben nem tudják úgy élvezni az édes és fájó érzéseket, mint például Ödön barátunk, aki alig vette észre, hogy Endre felkelt és kifelé készülődött a szobából. Végig szaladt a kefével egyszer-kétszer a ruháján és a cipőn, megigazította a nyakkendőt, egy pillanatra talán tovább nézett a tükörbe, amikor megsimította a haját és azt a különös micsodát, ami a szája felett barnult. Feltette a kalapját és kiment a szobából. Ödön egy rablógyilkos tekintetet vetett utána.

Megállt a kapuban. Orgona virított a kerítés mellett. A mendurok eltakarodtak már az udvarról. Egynehány járókelő mászkált csak a járdán, mikor a forduló felől egyszer csak feltűnt a Berta. Endre végig simította még egyszer a kifogástalanul megkötött nyakkendőt és merész kalaplendítéssel üdvözölte a kislányt: — Jó napot!

Újabban már félmagyar-német nyelven szórakoztak, mert Bertára sokkal inkább ragadt a magyar szó, mint

Endrére a német. Igaz, hogy normális ember előtt kicsit kínainak látszott volna ez a nyelvezet; de hát az Úr úgy alkotta a szerelmeseket, hogy azok hang nélkül, sőt még így is értsenek.

Berta nagyon sietett valahonnan, egészen kipirult az arca.

— Hol volt?

— Bolt. — Felelte Berta és mosolyogva mutatott a kezében levő kis csomagokra.

Endre befelé lépett az udvarra, hogy ne lássák az utcáról. Döntő lépésre szánta el magát, de a bátorság még nem igen mozgott benne és a kapúfélfá vésztióslólag meredt előtte. Nem is tudta hol kezdje, szinte irigyelte Bertát, aki nyugodtan a mindig mosolygás arccal állott előtte! Csak most Uram Isten!

— Na, was?

— Ich habe, habe kein . . .

— Geld? — kérdezte nevetve.

Endre elkacagta magát

— Ja, azaz nicht, nein . . .

A jég megpattant, de nem arra, amerre Endre szeretne volna. A kacagás kizökkentette a kerékvágásból és Berta egyszerre csak elkezdett beszélni. Beszélt sokat, sokat. Csak úgy ömlött a szó belőle. Endre már nem is tudta figyelemmel kísélni, hogy mit mond, csak néha szólt közbe: ja, ja — úgy mintha értené. Egynéhány szó megütötte a fülét: zehn kron, monat, zahlen — aztán áttette egyszerre magyarrá a beszédet:

— . . . Ja, igen, tanulni magyarul, akarok beszélni. Deuts, polnisch, russisch Galicia. Magyarország magyarul beszélni. Tíz korona. Jó?

— Jó, jó, persze hogy jó — szólt Endre, de a gondolatai másutt jártak.

— Na! — mondta Berta és felemelve a kezét nyújtotta Endre felé. Endre megfogta a feléje nyújtott kezét és megszorította egy kicsit, aztán egy gondolat és remegő, piros arccal hajlott a lányhoz. Na most!!

— Bertuska! Ich liebe sie . . . wenn sie nicht lieb mich . . . ich, ich . . . springe . . . in das Bodrog . . .

Berta meghökkent. — Waas? . . . kiáltotta, aztán elkezdett kacagni és hirtelen kiszabadítva magát a merénylő kezéből, befutott a konyhába.

Endre úgy maradt, mint Lóthné önagysága anno . . . Kezdte nem érteni a dolgot, aztán egy pillanat alatt átviláglant az agyán, hogy mit szól majd Ödön, ha megtudja. Kineveti. Vége lesz a renoménak. Még fel sem ocsudott a meglepetésből, mikor Berta újból megjelent az udvaron és feléje közeledett. Mi ez? Nem is haragszik, se nem kacag már, csak mosolyog, mint rendesen.

Berta hozzáérve megállt előtte. Egyik kezével megfogta az Endre kezét és a másikkal két jancsibankót meg őt hatost tett bele.

— Gut? Diese jetzt, öt majd. Gut? Morgen beszélni magyar . . . — azzal ott hagyta Endrét és újra bement.

Endre most már végképen nem tudott eligazodni. Mit akar ez vele? Ha nem zöldelt volna a jancsibankó a kezében, talán el se hitte volna, de ott volt még az öt hatos is és ugyancsak csörgött. Bement a szobába és letette az asztalra a pénzt. A hatosok csörögve gurultak az asztalon. Ödön felugrott erre a túlvilági hangra és egy csataordítással vetette magát az asztalon levő kincsre. A régen álommá vált karácsonyi első legátiója jutott eszébe.

— Pénz! Honnat? Kitől?

Endre csak állt. Tehát Ödön nem tud semmit. Feküdt, nem nézet ki az ablakon.

— Pénz, pénz, láthatod!

— Honnat te, kitől? Ki volt az a szerencsétlen?

— Ki volt? Ne törődj vele! A fő az, hogy van!

— De mégis? Öt korona? Mondjad már!

— Hát Bertától. Kölcsön adta holnapig.

Ödönnek leesett az álla a bámulástól. Hirtelen nem tudta, mire gondoljon.

— Hogy? Bertától?

— Igen, igen! Mit csodálkozol?

— Kértél?

— Én nem Kérdezte, hogy van-e pénzem. És adott.

— Előleg a hozományból?

— Előleg; ördög! Becsületbeli adósság holnapig. Mit hozassunk? Egy koronát elköltök, holnap majd hozzá pótolom.

Ödön nem volt megnyugodva sehogy a helyzettel. Az idealizmust ilyen hamar aprópénzre váltani: mégis sok! Nem, ő nem nyúl hozzá — gondolta, de aztán mégis látva

Endrét, leküzdötte a felháborodást. Pénz, hát pénz! Egyik olyan mint a másik. Endre már akkor mendurt kerített a harmadik szobából és vezénylő hangon adta ki a parancsot:

— Kenyér, ruszli, kávékrém, öt hölgy! . . .

A mendur elrohant.

* * *

Délután volt újra, mert a világnak az a rendje, hogy délelőtt után délután legyen. A délelőtt pedig eltelt, mint rendesen, most pedig anélkül, hogy utalvány érkezett volna. Igen, mert a pénz is bizonyos törvények szerint közlekedik. Sohasem akkor jön, amikor legjobban kellene, hanem inkább akkor, amikor nem várja az ember. Ez örök szabály és nem változtat rajta semmiféle „drukk“, hiába is akarná bárki a világrendet befolyásolni.

Endre komolyan lépett be a szobába. Az ötödik korona már megvolt. Igaz, hogy egy tavalyi, kevésbé szalonképes nadrágot értékesített, de hát a lényeg az, hogy megvolt. Kiment az udvarra és várta Bertát. Ödön azalatt unalmában a tangenstétel rejtett szépségeit tanulmányozta és anyyira elmerült benne, hogy csak akkor vette észre Endrét, amikor már újból előtte állott.

Endre ragyogó arccal vágta kalapját az ágyba, boldog megkönnyebbüléssel fújta ki magát.

— Rendben van!

— Igen? Vissza adtad?!

— Hát vissza akartam, de ekkor Berta nagyon elszomorodott. Behívott a szobába, mondott valamit az anyjának, akkor az, meg az öreg nekem álltak és beszéltek, beszéltek, de én egy szót sem értettem. Kerítettem egy szótárt és lassan megtudtam, hogy mit akarnak. Nem kölcsön volt a pénz, hanem azért adta, hogy tanítsam magyarul. Egy hónapra tíz korona! Mi? Most öt, aztán majd a másik öt. Nem akartam elfogadni, de annyit kolkodáltak, hogy engedtem. Holnap megkezdjük a leckét, de az udvaron, nem bent. Fúj, milyen vereshagyma szag volt. Berta úgy ette a hagymát, mint a mézet! Te, kiábrándultam! Hiszed?

— Mért ne! Veres hagyma?! . . .

— Van öt korona. A pénz: pénz. Jösz a cukrászdába?

— Ugy a! . . .

SZERELEM ERDEJÉN.

*Tudod az erdőt mért szeretem?
Mert oly merengőn hallgatag,
Mintha szerelme borús lenne,
De alkonyatkor felkacag.
Most jön szellő, a szerelmese,
Himbáló karján játszva ring,
Csengő-virág cseng, napfény nevet; —
Kacag az erdő: csingiling.*

*És a te lelked éppen ilyen,
Ilyen mélycsendű, réveteg,
Mintha kedvese jöttét várná
Megingó hittel, csüggeteg.
De ha szerelmem rád sugárzik
Csengve-csendül fel kacajod,
Mintha ezüst lant lenne lelked,
Min sohse játsznak sóhajok.*

*S az erdő lelke a mienkkel
Egybeforr egy szent alkonyon,
Ha illat-lelkű gyöngyvirágból
Nászkoronádat alkotom.
Szentéllyé szentiül erdönk akkor,
Áldva bölint száz lombos ág
És hű szívünkbe fészkre száll
A kék madár — a Boldogság.*

Riss Géza.

AMI AZ EMLÉKIRATBÓL KIMARADT.

Abból az Emlékiratból, mely a jogi és theologiai akadémiának Miskolcra való áthelyezését a magas tanügyi politika mélyreható érveivel kizárólagosan megindokolja, kimaradt valami. Kimaradt belőle az akadémiai ifjúság életrajza, mely már csak részvétet válthat ki a társadalomból, de dicsőítést semmiesetre sem. Az Emlékirat megemlékezik ugyan arról, hogy az áthelyezéssel az ifjúság is kedvezőbb lakásviszonyok közé kerül. De az ifjúság pataki viszonyairól, mi, az ifjúság, úgy érezzük, nem elég csak ennyit mondani. Ott az Emlékiratban nem is lehet többet mondani. Ott a tanügy jövője, modern feltételei a fontosak; ezek mellett a mi pataki életünk részletkérdés, de egyuttal oly fontos kérdés, hogy bizony-bizony ideje már véglegesen megoldani. Szóljunk hát magunkról e helyen, ha a memorandumban nem szólhattak rólunk bővebben. Igen, első helyen szólunk lakásainkról, ezekről a századok alatt roskadozó diákszobákról vagy, ahogy diáki köznyelvünk nevezi őket, kamarákról. Mert bizony legtöbbször a kamara multjával dicsekedhetik, vagy még ennél is alacsonyabb sorból származott. Szinte hihetetlen a tájékozatlanok előtt, hogy ezek egyik-másika egy-egy szerényebb gazdaság alkalmazhatósága volt, hol boldogabb időt csak az aprólék láthatott s hová évtizedek óta szorul a diákember Sárospatakon. Itt éli le a pataki diák fiatal-sága éveit, ezekben a sokszor megnevezhetetlen múltú, odvas gerendájú, szűk és sötét lakásokban. S hiába! Ezen segíteni itt Sárospatakon senkinek módjában nem áll. Rá van utalva a diák is, ha fedélt akar éjjeli szállásul, s az iskola is kénytelen tűrni ezt az állapotot, mert végre is hová tegye fiait, ugyan hová? Ezek a diákszobák bizony csak éjjeli szállások. A primitív berendezés, az ócskaság és a korhadás valami sajátságosan öröklött tulajdonságaik, ezért aztán, ha csak végképen nem kénytelen otthon maradni a diák, szökik-szökik hazulról.

De hová? Baráti körbe? Egy másik diáktanyára, pípászó mellé? Vagy talán kártyához, borhoz kénytelen fordulni, hogy felejtse sa nyarúságát? Legtöbb esetben a korcsma az a hely, hol menedéket, kedélyt, hangulatot talál, amely bevonja lelkét patinájával, sokszor egy egész életre és sok értékes lélek, jellem veszíti el e helyeken erejének üdeségét és idealizmusa át megátitatódik borral, gőzzel és a korcsma sajátos cinizmusával. Mert hiszen a társadalmi örömlök, azután a művészetek és más nemes szórakozások utáni vágya a pataki diáknak elvész, belefut a városka sötét éjszakáiba és sáros utcáiba. Mig diáktársaink, kollegáink a debreceni, a pesti és kolozsvári

internátusokból, ezekből a dudvamentes és jól gondozott veteményes kertekből friss és kedélyes hangulatukban kiszállnak, elvegyülnek az utcák járó-kelő, jól nevelt és fegyelmezett embercsoportjában, majd felkeresik a tudományos élet központjait, a művészetek tárházait, a különböző egyesületek estélyeit, felolvasásait, művészi koncertjeit és a színházakat, majd családi, baráti szeretetre találnak a városi lakosság egyik-másik meleg tűzhelyénél s onnan megnemesedve, meggazdagodva térnek vissza, tiszta, egészséges és kellemes szobáikba, hol másnap az előző nap élményei alapján megindul az erősítő és önállóságra nevelő eszmecsere: a pataki diákot reménytelen helyzete feletti, sokszor öntudatlan bánkódása a korcsmába, a lélekölő korcsmába viszi és kártyát, poharat és sok egyebet ad a kezébe, csak jót és nemesítőt ritkán. Pedig az iskola mellett, épen a külső viszonyok azok, melyek életet tanítanak. S a pataki diák szomorúan andalog haza, hogy éjszakáját otthon befejezze s másnap újra kezdje, míg egyszer megszokja életét, mely sokak szívébe fájó sebeket üt, de végül ezek sem fájnak többé, csak sajognak, sajognak sokszor ki tudja meddig. És Patakon ritkul a diákok sora. A számuk csökken és sokakat csak az tart itt, mert olcsónak vélik fentartásukat. Olcsónak, mert nincs alkalmuk meggyőződni, hogy a jó mindig olcsóbb, mint a rossz s ha rájöttek akkor meg semmi sem tartja őket vissza akár Debrecentől, akár Kolozsvártól, de még Budapesttől sem.

Nem akartam jeremiádot írni helyzetünkről, pedig mást nem lehet. Ide jönni kell és látni! Ezt leírni, a valóságot visszaadni, ehhez Gorkij Maxim tollára volna szükség. Egy jóézésű és nemes gondolkozású birtokos jobb szállást ad cselédjének, mint Patak diákjainak. Erről meggyőződhetik bárki s ha Darányi Ignác hatásköre ránk is kiterjedt volna, Sárospatak diáktanyáját régen bérbeadták volna. Ez az, amit látni kell és ez az, aminek megoldása egyházkerületünk szociális kulturkötelessége. Ez az, ami az Emlékiratból kimaradt.

Egy öreg diák.

A sárospataki főiskola aranykönyve.

X. A sárospataki főiskola hadbavonult jelenlegi és volt növendékei :

Név	Minőség	Megjegyzések
Horkay Lajos kisraskai lelkesz (Sárospatak.)	Tábori lelkesz.	Északi harctéren.
Dr. Idrányi Béla ügyvédjelölt (Nagyszalánc.)	27. tábori tarack- ezred hadnagy.	Északi harctéren.
Giró István volt gimn. (Hosszúfalu.)	2. közös gy.-e. hadnagy	Északi harctéren.
Dr. Gottesman Lajos ügyvédjelölt (Sárospatak.)	86. közös gy.-e. hadapród.	Ezüstérem.
Máté László joghallgató (Karcsa.)	3. honv. tüzér-e. zászlós.	Jelenleg a St. Michelen.
Strazsik Dénes joghallgató (Olaszliszka.)	hadapród.	Hat hónapig szerb harctéren.
Bathó Zoltán 1915. érett (Kovászna.)	11. honv. gy.-e. hadapród.	5 hónapja a beszarábiai fronton.
Horkay Béla joghallgató. (Abara.)	13. közös tüzér-e. tűzmester.	6 hónapig Szerbiában.
Balogh József maturandus (Tiszakórod.)	5. közös gy.-e. hadapródj.	6 hónapig északi harctéren.
Kiss Antal volt gimn. (Végardó)	65. közös gy.-e. önk. szakaszvezető	3 hónapig északi harctéren.

Kérjük olvasóinkat, hogy hozzátartozóikról legyenek szivesek a pontos adatokat szerkesztőségünkhez juttatni, aranykönyvünk számára.

MIÉRT KELL ÁTHELYEZNI A THEOLOGIÁT?

A Hittanhallgatók Egyesülete 1916. márc. 28-án tartott közgyűlésén az akadémia Miskolczra helyezésének eszméjét minden oldalról megvilágítva, ez ülés jegyzőkönyvének 3. pontjában a következőkép juttatja kifejezésre állásfoglalását:

A „Sárospataki Hittanhallgatók Egyesülete“ a Theologiai Akadémia áthelyezése mellett egyhangúlag állást foglal. Jóleső örömeinek ad kifejezést ama sorsa iránti érdeklődés felett, amelyet az ebben a kérdésben közrebocsátott s a nyilvánossággal megismertetett emlékirat tanusít. A sárospataki theologus ifjúságnak több oka van arra, hogy efelett örömeinek adjon kifejezést.

1. Az ifjúság érzi az idők haladását és ezzel szemben a saját elmaradását. Fájdalommal kell tapasztalnia, hogy míg a testvér-intézetek hallgatói abban a helyzetben vannak, hogy a városi kultur, tudományos és művészeti intézményeknek szerencsés találkozása folytán a tantermeken kívül is szélesíthetik látókörüket, addig mi sárospataki theologus ifjúság *a tantermeken és előadási órákon kívül a haladó élet köréből ki vagyunk zárva*; s míg testvér-intézeteink akadémiai hallgatói abban a szerencsés és áldott helyzetben vannak, hogy már akadémiai éveik alatt gyűjthetnek az életre, hogy másoknak adhassanak, addig mi várunk az életre, hogy másoktól kaphassunk.

2. Amiatt az évtizedes közönyösség miatt, amelyet Sárospatakon az akadémiai hallgató érthetetlen okokból tapasztalni kénytelen a lakosság részéről, *csak az ősök szelleméhez való határtalan ragaszkodása volt az, ami még itt tudta tartani theologiai akadémiánk ifjúságát mindez ideig.*

3. Átokként nehezül az akadémiai ifjúság jövődő társadalmi helyzetére, a társadalmi műveltségre való nevelés hiánya és *a pataki társadalomnak elzárkózottsága az akadémiai ifjúság elől.* Az akadémiai ifjúságnak magára való utaltsága okozza azt, hogy külső neveltségünkben oly hiányok tapasztalhatók, amelyek egész életre szóló előítéletek alapját képezik.

4. Azok az *egyház-társadalmi egyesületek*, melyeknek

akár megteremtésére, akár vezetésére vagyunk hivatva, *Sárospatakon sem eddig nem voltak tanulmányozhatók, sem kilátásunk nincs rá, hogy a jövőben tanulmányozhatók lehetnének.* Sajnálatosan érzi a theologus ifjúság a belmissiói munka gyakorlásának lehetetlenségét különösen akkor, amikor a lelkészképzésnek ebből a köréből hivatásának megszeretéséhez sok oldalról nyer ösztönzést. Ugy hogy sokszor okunk van feltételezni, hogy mindazok az eszmék és gondolatok, amelyeket magába szív az előadásokon, a valóságban talán nem is nyerhetnek megfelelő testet, miután nincs alkalmunk ezekről tapasztalati meggyőződést szerezni, ennél fogva a theologus-képzésnek épen legkiemelkedőbb oldala, *a gyakorlati lelkész-képzés, nem mehet túl az elméleten.*

Ezeknek a körülményeknek megfontolása nem eredményezhet mást, minthogy *a theologus ifjúság a Theologiai Akadémiának Miskolczra való áthelyezése mellett osztatlanul egyértelmű vélemény nyilvánítással állást foglal.*

Merjük remélni ezek után, hogy a Nagytiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés nem fogja indokolatlannak minősíteni állásfoglalásunkat és megértve a nagy idők szavát, utat nyit az ifjú lelkésznemzedéknek, hogy a multak dicsőségétől áthatott lelkét a jövőendő kor kívánalmaihoz mérten felfegyverezve szolgálhassa a háborúból hazatérő új Magyarországnak és a négyszázadév viharáiban megedződött magyar Sion ügyét!

A KÉKESDI TÜNDÉR.

Irta: KISS GÉZA.

I.

Mikor vége volt az előadásnak, mindenki azon ámuldozott, hogy hol vette az öreg Szedres Balázs a lányát? Micsoda szépség az! És micsoda tehetség! Bizony, büszke lehet rá a kékesdi kántor . . . Finum Rózsit adta egy jótékony célú műkedvelőn. De hogy? A közönség úgy el volt ragadtatva, hogy örökké csak őt akarta látni a színpadon, a Kékesdi Tündért, mert három megyeszerte így emlegették, noha Szedres Gitti volt a polgári neve.

De tündér is volt ő csakugyan.

Mikor úgy napszállatkor a kedves virágait öntözgette, olyan volt, mint a tenyészet istennője. Nem hiszem, hogy a Vihorlát felől visszamosolygó napnak nem esett ilyenkor neheze a leáldozás, mivel nem gyönyörködhetik tovább a fénykoronás tündérben. Pedig a jó öreg nap sok mindent láthat naponta, de ezen a látványon igazán nem csoda, ha rajtafelejtí a szemét. Egy leány, aki virágot öntöz! Színezzem még jobban? Egy szál lenge virág fölibe hajlik a többinek és bájosan hajladozó mozdulatok közben harmatot permetez a tikkadt kelyhecskébe . . . A kanári madár meg tudja köszönni, ha megétegetik, hát a virág nem hálás ha lankadtságából felüdülik? Dehogynem! A felfrissült szirmokból áradva száll az illat, mint egy hangtalan köszönet. Ezért, ilyenkor szerette különösen a Kékesdi Tündér a virágait. Igazán tündérnek érezhette magát, mikor locsolta őket és az áldozó nap mosolya aranyos-lila szivárványban tükröződött vissza az öntöző kanna rózsáján átszüremlő víz-cseppözönlésen . . .

És lám, mégis ott akarta hagyni ezeket a titkos beszédű, bűbájos kis virágokat. Elfogta a lelkét az az ifjúkori járvány, melynek szinte lehetetlenül nehéz ellenállni: — színesnő akart lenni. Akart. És csak azért nem lett, mert öreg szülei nem merték egyetlen gyermeküket nekiereszteni a művészi pálya kalandos bizonytalanságának.

Hanem a Kékesdi Tündér fehér szobájában egymást érték e miatt az álomtalan éjek. Különösen mióta a Finum Rózszi sikerének tapsviharjai még inkább felverték lelkében vágyai hullámozását.

II.

A továbbiakban a sors vette át a vezető szerepet. Vagyis inkább — a végzet. Az történt u. i., hogy a kékesdi kántor egyszer lebukott a lépcsőn, mikor épen orgonázni ment volna fel a karba és nem is kélt fel többé. Helyébe másat választottak; jóra való, csinos, ép fiatalembert, — olyan természetes volt, hogy elődje lányának megkérje a kezét. A Kékesdi Tündér mit tehetett egyebet? Odaadta. A lelke ugyan tele volt a művészet imádatával, de megfogta a kiserélyű emberek átka és ahelyett, hogy kiszakítva magát környezetéből, neki vágott volna az életnek — bele ölte lelkét a falusi élet elfelejtettségébe. Hogy szerette-e az urát? Nem. Játszani azonban a megtévesztésig élethűen tudta az elégedett, boldog menyecskét. Igaz, hogy a dicsőség csillaga ellenállhatatlan vágygal vonzotta, de visszafojtotta lemondása könnyeit és érezte, hogy gyönyörű mesét tudna mondani a sólyomról, mely csillagok magasságába kívánt szárnyalni, de feláldozták áldozati galamb helyett.

Csak a könnyét ne fojtotta volna vissza. Mert így addig gyűlt, gyülemlett lelkén a kinemsírt keserűség, míg — maga se vette észre, hogy-mint? — egyszer csak a férjét kezdte gyűlölni, mint jövője, fényes művészi jövője megölőjét. Egyszer aztán ennek a gyűlöletnek betelt a mértéke, felülmúlta anyja iránt érzett ragaszkodó szeretetét és nem tudott többé ellenállni a művészet, a főváros varázsának. Segítségére jött a jó alkalom és a Kékesdi Tündér kirebbent a virágos fészekből.

III.

Nem akarta a gondviselés, hogy a vízbe hullott rózsát elsodorják a szennyes hullámok. Jött ugyan egy óriási hullámverés: a világháború, de az úgylátszik a Kékesdi Tündért nemhogy mélységbe taszította volna, hanem inkább felszínre vetve, megmentette az elmerüléstől. Pedig ugyancsak kockára vetette a sorsát. A virágos vonatok indulása idején nem gondolt már arra, hogy színésznő legyen; ellenben búcsúzó tisztek zenés, pezsgős, mámoros társaságában a kelletténél is jobban valóra váltak a fővárosi lüktető életről színezett álmái.

Sőt a szereplés, taps, koszorú se maradt el.

Budapest magával ragadó lelkesültségének napjaiban történt, hogy egy főhadnaggyal bérelt fogaton robogva szemlélték az útca háborús mozgalmát, mikor egy sarkon sok ezernyi tömeg zajlott eléjük, ajkán a Kossuth-nótával, szívében a hazaszeretet felcsapó lángjaival. Ahogy meglátták a főhadnagyot rózsás csákójával, a sokaságból hullámharsanás erejével szakadt fel az éljenzés. Gittit rabul ejtette a tömeg lelke, fellibbent a kocsi bakjára és mint egy új korszak gényusa, isteni ihlettséggel zengte el a Talpra magyart.

Ebben a pillanatban érte el azt, amiről mindig álmodott.

Lábai alatt hullámszik szenvedélyes elragadtatással az emberár, körötte rivalg az éljen, viharzik a taps — és mindez nem az álmok szivárványszín köde, nem is a színpad görög tüzes világa, hanem az élő, őszinte valóság. Egy virágkereskedésből koszorúk kerülnek ki és füzérekkel borítják a lelkesültség tündérszép hölgyét. Az pedig leszaggatja magáról a virágot és odatűzőgeti a hadbaszálló honvédek sapkájához.

A megigézett tömeg majd szétszedte elragadtatásában azt a csodaszerű jelenséget.

IV.

A virágos vonatok lelkes nótái behalkultak a messzeiségbe és jött aztán helyettük a vörös kereszt kocsik néma, szomorú sora. Szedres Gitti ekkor már ápolónő volt. Élete egyetlen, de mindennél többet érő diadala után nem lelte többé kedvét a tobzódásban. Dicsőségre sóvárgó lelke nem sóvárgott több dicsőségre. Nem mámor kellett már neki, de vezeklés. Fájni kezdett a szíve hűtlenül elhagyott anyjáért és — hitveséért. A sorsnak sem lehettek már vele különösebb tervei, mert összehozta férjével, akit jóideig, mint súlyos sebesültet kezeltek egy pesti kórházban. Ezalatt ő ápolta, oly odaadással, mintha nemcsak minden bűnét szeretné jóvátenni, de mintha meg akarná győzni egy önmagának visszaadott asszony parázsos, kitartó, áldozatkész szerelméről.

Szerette hős férjét a megtért lelkek tulzó magabaszállásával.

A kántorlakban ezután tanyát vert a megtalált boldogság és a kiskerti virágok nem győztek eléggé örülni, hogy a Kékesdi Tündér megmaradt — Kékesdi Tündérnek ...

AZ IFJÚSÁGI ÉNEKKAR KÓTATÁRAI.

— Közli: Dr. GULYÁS JÓZSEF. —

8. *Az 516. sz. kótatár* 256 lapja közül sok üres. Bele van téve néhány nem e kötetbe tartozó lap is; az egyiken Kovátsi Sámuel név A 49. lapon T. S. betűk vannak egy vers alatt.

9. *A Makay Ádám kótatára* 1823. utáni időből. Félbőr. Középen s végül több üres levél. Tartalma túlnyomólag halottas ének, de sok világi dal is van benne, különösen az elején. Vége felé már nincsenek dallamok. Hg. Bretzenheim tiszteletére írott vers is fordul elő benne 1832-ből és Molnár István tanár beköszönésére, 1833-ból, ami világosan mutatja, hogy pataki diákok írogatták össze e kötetet. Lapszámozva csak egy része van.

10. *Az 513. sz. Melodiarium*, 1823. utánról. Közepén sok az üres lap. Lapszámozva nincs. A sok halotti vers közt alig akad világi dal.

11. *Az 1670. sz. kótatár*, melyet egy bejegyzés szerint Koós Károly ajándékozott Kornisnak 1833-ban. Halotti s egyházi ügyek közt vannak világiak is. A 30. lap félig van meg. 44 lapból áll. Van tartalomjegyzéke is.

12. *Rácz Lajos 1846-ból való kótatára*. Egyházi és világi dalok dallamaival és anélkül.

Ezekon kívül tudomásunk van még néhányról, melyek a *főiskolai énekkar birtokában* vannak.

Ezeket, valamint a kórus egyéb, történelmileg fontos iratait biztosabb megőrzés s könnyebb hozzáférhetés céljából célszerű volna a könyvtárban elhelyezni.¹

Ime, ezek a kótatárak vannak a főiskola könyvtárában és a Novák Lajos theol. tanár úr birtokában. Mennyi lehet még kint az énekkar régi tagjainál, a főiskola volt növendékeinél, falusi papoknál, tanítóknál! Milyen jó volna, ha ezek mind itt lennének a főiskola könyvtárában, hol mindenki hozzáférhetne. Milyen nagy szolgálatot tenne az a tudománynak, aki ezeket összegyűjtené! Mert becsek ezek. Milyen becses lenne pl. az a kótatár, amelyben a Riedl által Thaly koholmányának állított 10 kuruc ballada valamelyike előkerülne 1872. előtről, amikor Thalynak az Adaléka! megjelentek. Egy csapásra megdöntené azt a nézetet, hogy azok Thaly csinálmányai. Kerültek már elő ismeretlen Csokonai-versek is e régi kótatárakból. Csokonai versei ugyanis kéziratban terjedtek el s a szorgalmas pataki diák feljegyezte a Patakon is tanult Csokonai versét. Így megmentette az utókor számára. Ismeretlen népdalok, vagy népdalváltozatok is kerültek már kutató kezünkbe e régi kótatárakból, sőt ismeretlen iskolai színjátékok is. Gyűjtsétek is fiúk ezeket s hozzatok ide a főiskola könyvtárába! Tisztességet szereztek vele magatoknak, a főiskolának s gazdagították az irodalmat. Letétbe is elfogadjuk, a tulajdonjog fentartásával, e régi gyűjteményeket.

¹ Ilyen kótatár már ki is van adva: Poétai gyűjtemény címmel (1813) két részben Nagy Józseftől, ki ekkor az énekkar igazgatója volt. Ilyenből szedődött össze az Érz. és vig dalok c. gyűjt. is (V. 567.)

KÖNYVEKRŐL.

Szigethy Ferenc: Tábori posta. Egy izléses lila fedelű kis füzet került ki ezzel a címmel a főiskolai nyomdából. Nem ismeretlen a szerzője neve, a Közlöny olvasói régóta ismerik már. 15 versből kötött, kellemesen gyönyörködtető bokrétát, azokból az egyszerű szavú, halk bánatú Szigethy-versekből, melyek az öreg háború alatt születtek. Nagyonbízott azokról a fiukról szólnak, akik oly igen kedvesek nekünk, hisz innen vitte el őket harcba vágyó lelkük az iskolakert szelid lombjai, a kollégiumi folyosók multakról álmódó bolthajtásai alól, innen, a szívünk közvetlen közeléből. Azért kell szeretnünk ezeket a verseket is és azért zsondulnak ezek úgy bele a lelkünkbe, hogy legtöbbször a hangulata egészen a sajátunk, mert a mi diáktestvéreinkről szólnak, a mi hőseinkről. Hogyne verne visszhangot a lelkünkben az „Egy pataki diák halálára“ írott, hiszen ő volt az első halottunk. Aztán azok, amelyek felett ez a cím olvasható: Tábori posta; ugyan melyikünk ne kapott volna már ilyen levelet, messzi mezőkről, amelyből úgy, de úgy kiérzik a honvédelkesedés és az Almamáter utáni bánat. És melyikünk nem írt még levelet, melyben azt írta vigaszul, hogy: aggódik érted, félt, félt a szobád. Van a kötetkében nóta is, melyet dalolgatni szoktunk, hiszen mindig újra meg újra soroznak a kollégiumból. Vannak benne bibliás, papos szavú, erős hitű versek is arról, hogy velünk az Isten. Külön említém meg azt a nagyon finoman

szótt hangulatképet, mely a falusi szálló estét festi; azokat az estéket, melyeken azért imádkozunk, hogy hozza vissza a jó Isten messzi küzdő hőseinket. Ím, ezekről szól ez a szép kis könyv és ezért kell megszeretnie mindenkinek, aki elolvassa... *kg.*

A háború naplójából címmel gyűjtötte össze *Gesztelyi Nagy László* végzett joghallgató 18 cikket. Lenti címekből következtetve, méltán számíthat a 80—90 oldalas könyv érdeklődésre: Világháború és az emberi ismeretek, Világháború erkölcsi világításban, Háború és kulturértékek, Háború és nemzetközi jog, A tettes büntetése, Oktatásügyünk és a háború, A tanítók az iskolában és a harctéren, A sárga veszedelem. Az antant háttéréből, A világbéke stb. Közönségünknek már most figyelmébe ajánljuk. Ára 1 K és megrendelhető lapunk szerkesztőségénél is.

Tábori ujság. Érdekes bizonyítéka érkezett hozzánk a Strypa frontról katonáink derült kedélyének, lelki frissességének egy ott megjelenő litografált lap, melynek II. évfolyamából is hat szám jelent meg eddig. A 65. gy.-e. lapja, munkatársa, rajzolója, kiadója egy pataki joghallgató barátunk: Szabó Gyula. Vig hangulatú tábori jeleneteket, karrikaturákat, hirdetéseket tartalmaz, de komoly verseket is (Szigethy Ferenc: Vitézek éneke, Szabó Gy.: Strypanak ája zúg) hangulatos illusztrációkkal. A szerkesztőségnek és az olvasóknak is szíves üdvözlétünket küldjük.

EGYLETI ÉLET.

A Magy. Irod. Önk. Társ. lírai verspályázatán 10 K díjat nyert Illyés János: „Egy el nem küldött levél“ c. verse. A novella pályázaton 12 K jutalomban részesült Osváth József: „Esik az eső“ c. elbeszélése. A német műfordítás pályadíjából 10 K-t kapott ifj. Rác Lajos. Megdícsérte a társulat Illyés Bertalan szavalatát, Kiss Géza: „A Kollégium fiai“ és „A mester hitvese“ c. rajzát s Osváth József: „Lélekrajz“ című tárcáját, Illyés János: „Miért“ c. költeményét pedig emlékkönyvbe vette.

A Hittanhallgatók Egylete 10 K jutalomban részesítette Stunda István: „A lelkész jövője és jövőbeli feladatai“-ról szóló szabad előadását. Dícséretben részesült Osváth József, Kiss Géza, Györke Endre imádkozása. Felolvasást tartott Illyés János: Vallásos költemények és Kiss Géza: Bibliai versek címmel. Az imaverseny

tárgyául Cinke István, óév utolsó estéjére írt „Temetni jöttünk“ kezdetű hatalmas szárnyalású imája volt kitűzve; a 20 K első díjjal Györke Endre minden tekintetben kifogástalan imádkozását jutalmazta az Egylesület.

Az Akadémiai Ifjúsági Olvasó Egylet közkedvelt ifj. elnökét, Csorba Kálmánt, a harcosok közé szólította a honfiúi köteleesség. Helyére Boldizsár Bertalan IV. éves hh.-t választotta az egylet ifjúsági elnökévé. A sakk- és billiárd-versenyeket az idén is megtartotta az egylet a következő eredménnyel: a sakkversenyen I. Illyés János IV. hh; II. Kájel Mihály I. hh; III. Butykay István III. hh. A billiárd versenyen I. Szaniszló János III. hh; II. Györke Endre III. hh; a III. díjon pedig Boldizsár Bertalan IV. hh. és Györke István II. hh. osztottak.

HIREK.

Gárdonyi Patakon. A *Sárospataki Ref. Lapok* március 12. számába érdekes cikket ír dr. Rác Lajos Gárdonyi Géza sárospataki tanulásáról. Itt kezdte tanulói pályáját a Maklári Pap Miklós vezetése alatt állott 1874—75.-iki I. osztálylyal. Az osztálykönyvben (tabella) mindkét félévben találunk reá vonatkozó adatokat. Az *első* félévről ezt olvassuk: *Ziegler Géza* (a Gárdonyi-nevet, mint tudjuk, később vette fel szülőföldje, a fejérmegyei Gárdony község után, amelynek Agárd nevű pusztáján vagy tanyáján született), született 1863 ban, r. kath. vallású, atyja

Sándor gépész, lakik Jajhalmán (Takta-Harkány közelében levő, a b. Harkányi-uradalomhoz tartozó tanya), Zemplén megyében. Az egyes tárgyakból tanusított előmenetele gyöngye közepes (elég-séges). A *szépirás* hirhedt mestere, a „*Szücs Pátri*“ ezt diktálta be számára félévi tanjeggyül: *Írása olvashatatlan* A II. félévben hihetőleg szülei más vidékre költözése miatt eltávozott. 1898-ban Radácsi György közigazgatótól könyveket kért, hogy az iskola régi történetét megismerje. Meleg hangú levelében ezt írja többek közt: „Maklári Pap Miklós volt a taná-

rom, meg is vert; de azért mindig hálásan, szeretettel emlékszem rá". Most már persze az egész nemzettel együtt e jó öreg nyugalmazott tanár úr is büszke hajdani virgonc tanítványára.

Aranykönyvi toldalék. Bóna Miklós hadnagygyá, Czövek István zászlóssá lépett elő, *Füzesséry Sándor* orosz fogságba került.

Üszögh Lajos temetése. Március 19 én temették Ongán Üszögh Lajos volt hittanhallgatót, a 10. honv. gyalogezred hadapródjelöltjét. 1915 máj. 26-án esett el a San melletti harcokban Jaroslaunál, ahonnan most hozták haza, hogy itthon aludja álmát abban a földben, amelyért életét adta. Temetéséhez kivonult a 10. h. gy. ezs. itthon levő tisztikara egy századdal, teljes katonai pompával adták meg hős bajtársuknak a végtisztességet. Mi theologus-társai még egyszer elküldjük utána istenhozzádunkat, emlékét pedig szívünkbe zárva szeretettel őrizzük meg.

Ünnepélyes zenevizsga. Nagy érdeklődés mellett tartotta *H Balhó Lenke* ének- és zenetanárnök tanítványai félévi vizsgálatát március 1-én a tápintézet termében. A háború óta szokatlan nagyszámú közönség bizony nem csalódott

várakozásában, mert az előadás minden várakozást kielégített. Szépet vártunk — és amit kaptunk, az megfelelt reményeinknek. Az ügyes összeállítású műsorban szebbnél szebb számokkal mutatták be a tanítványok — nagyobb részt kis gimnazisták — ének- és zenetudásukat s tettek bizonyosságot tanítójuk művészi vezetéséről és izléséről. Mondom, kedves volt, nagyon kedves — méltó a vezetőjükhöz. Az ünnepély tiszta jövedelmét (207 Kor.) hadi jótékony célra juttatja a hazafias szellemű ifjú tanárnök.

O. J.

Gazdasági vakáció. Theol. akadémiaánkon a II. félévi előadások ápril 1-én befejeződnek, hogy a hallgatók a tavaszi gazdálkodási munkálatok irányításában részt vegyenek. A kollokviumi idő máj. 29-től június 17-ig terjed.

A Komeniusz-mozgó elismerést érdemlő vezetője szépen összeválogatott műsorral igyekszik élvezetet nyújtani a szórakozásokban szegény közönségnek. A *Quo Vadis*, a *Gólem*, az *Egy arc két lélek* művészi hatású drámái mellett a legutóbbi előadásokon is sok szépet nyújtottak az ismeretterjesztő, változatos felvételek, valamint a mulattató jelenetek és kacagató bóhozatok.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Gy. J. Alsósegeds Köszönjük a jóleső megemlékezést.

F. L. Szamosangyalos. K. K.-ról mult évi Aranykönyvünk emlékezik meg.

E helyen közöljük ezt a kedves kis verset:

TÉL ÉS TAVASZ.

*Tegnap már tavasz volt: enyhe, napsugaras,
Lelkemen pedig még tél ült: hideg, havas.
Ma visszatért a tél zord, fagyasztó kedve
S lelkemben tavasz lett a Te leveledre.*

Illyés János.

Koméniusz

mozgószínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek több világhírű cégtől, Gyönyörű vidékek, állatfajok, ipari telepek, természeti szépségek ismertetése minden előadáskor.

Kitűnő előadások!!

Minden vasárnap két előadás. D. u. 4—6-ig és 8—10-ig. Bélépti díjak: Zártszék 1 K 20 f., I-só hely 1 K, II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér. Főiskolai, tanítóképezdei ifjak jégyei egy hellyel magasabbra érvényesek. Gyermekek 10 éven alul 60 fillér. AZ IGAZGATÓSÁG.

KOMÁRÓMI:

Mit búsulsz kenyeres?...

c. nagyszerű könyve

kapható

a Főiskola könyvkeresk.-ben.

**Ez a hely
hirdetések részére kiadó!**

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Raktáron: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvek és ifjúsági iratok. Írószerek, levélpapírok, hegedű-kellékek, festőszeti és fénypépszerű cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük.

Főiskolai könyvkereskedés és könyvkötészeti kezeléség. Sárospatak.

Nagy választék képeslapokban, he'enkint ujdonság!
Háborus iratok. Térképek.

A **„Központ”** vendéglőben

minden, ami jó. kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zselik, jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,
a „Központ” tulajdonosa.

S HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg

órás és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szij láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönbétebb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

NYOMTATVÁNYOK

ugymint
heti és havi folyó-
iratok, üzleti nyomtatványok,
levélpapírok, borítékok, névjegyek,
stb. stb. a legmodernebb kivitelben
készülnek a Reform. Főiskolai
nyomdában Sárospatakon.